

Sveriges fåglar i stearin

Konstnären Fredrik Strids längtan efter att komma fåglar nära ledde till en skulptural fågelskådning som just nu visas i utställningen Making Nature på Skissernas Museum i Lund.

TEXT Karolina Nilsson

Fredrik Strid känner en fascination över fåglar, men också en frustration över att inte kunna komma dem tätt inpå. I sin konst arbetar han med sin relation till naturromantik och museernas och vetenskapernas sätt att framställa naturen. Han bor på landet

FOTO: FREDRIK STRID

Fredrik Strid med bland annat en vattenrall och en nötväcka.

utanför Uppsala. I närheten finns en vassjö med många fågelarter. Men tålmodet att vara ute i fält saknas. Istället ledde nyfikenheten till ett omfattande konstnärligt projekt som startade 2018. Istället för kikare blev lera mediet för hans skulpturala fågelskådning. Målet var att skulptera alla Sveriges fåglar i naturlig storlek.

SOM KÄLLA VALDE Fredrik *Svensk Fågelatlas*. Den beskriver 274 arter varav 17 tillfälligt häckande. Boken bygger på Sveriges Ornitologiska Förenings inventering och beskrivning av de arter som förekommer här. Den har visserligen ett antal år på nacken och mer aktuella inventeringar har gjorts senare. Men Fredrik resonerade att hans skulpturala projekt, som pågått i flera år, ändå aldrig kommer att kunna vara helt aktuellt. Arternas förekomst kommer att fortsätta variera. Dessutom kommer fågelskulpturerna att leva vidare, så helt aktuellt kommer konstverket aldrig att vara.

Istället intresserade han sig för själva aktiviteten och det omfattande bakomliggande arbetet med *Svensk Fågelatlas*. Därtill kan sägas att Fredriks ingång i projektet snarare var poetisk än vetenskaplig. Tanken att en fågel kan ha en nationell identitet speglar naturromantiska tankegångar, vilket intresserar Fredrik. Han valde att skulptera de 257 arterna och utelämnade de tillfälligt häckande. För att skapa sina förlagor studerade Fredrik bilder i *Fågelguiden* (Svensson, Zetterström, Mullarney) och appen *Fågelguiden* (Collins).

FÖRSTA STEGET BLEV att hitta en bild där fågeln syns tydligt i profil. Sedan modellerade Fredrik fågeln till naturlig storlek i lera. När lerfågeln var färdig tog han form på den med silikon och gipskappa. Därefter göt han stearin i formen. Då infogade han också en ljusveke i fågelns huvud. Själva modellerandet gick ganska fort, men formtagning och gjutning var mödosamt.

Alla fåglar sitter på varsin sockel och har en etikett med sitt svenska, engelska och vetenskapliga namn. Processen var mycket tidskrävande, men viktig för att skapa närhet till varje fågel och visa den omsorg. På så sätt liknar Fredriks arbete mycket fågelskådarens uthållighet i fält.

FREDRIK VALDE ATT gjuta i stearin eftersom det bär på intressanta symboliska egenskaper. På grund av det ofärgade materialet blev fåglarna som vita spöken, en skulptural spegling av naturen. Därtill är stearin utvunnet ur animaliskt fett. På så sätt blir skulpturerna en symbol för kretslopp och en slags konstnärlig reinkarnation av naturen. Dessutom är stearin ett förgängligt material med potentiellt kort livslängd. Ljusveken i fåglarnas huvuden understryker detta faktum på ett högst påtagligt sätt. Därmed ekar konstverket tillbaka på en klassisk genre i konsten, vanitas. Alltså en påminnelse till människan om att livet är

ändligt och att döden väntar oss alla. I renässans- och barockstilen är just stearinljus som brinner (eller nyss släckts – ibland syns en rökslinga) symbol för livets flyktiga karaktär. Och i dagens kontext med global uppvärmning och artdöd blir symboliken extra aktuell. Fåglarna bildar ett gemensamt verk som visas i ett enkelt hyllsystem. Därmed blinkar verket också åt museernas tradition av naturaliesamlingar och även kuriosakabinett. Det kan också väcka frågor om nationell identitet, för vad är egentligen en svensk fågel? Fredrik Strid har gett ut en bok om projektet. *Alla fåglar i Sverige* visar bilder från arbetet i ateljén tagna av Mattias Lindbäck. Jonas Örtemark, Lars-Erik Hjertström Lappalainen och Leif Holmstrand har bidragit med texter.

FREDRIKS VERK VISAS på Skissernas Museum 21 mars – 22 september, i utställningen Making Nature. **▲**

Ateljébesök hos Fredrik Strid inför utställningen Making Nature.

FOTO: SKISSERNAS MUSEUM

FOTO: FREDRIK STRID

Retuschering av gärdsmyg i stearin.

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

Vanitasstilleben av Bartholomeus Bruyn den äldre, 1524.

Roligt att veta

- ▶ Olof Rudbeck den yngre påbörjade en bok om Sveriges fåglar redan 1693, omnämnd som *Rudbecks foglar*. Den kom att ges ut först 1988 som en faksimil.
- ▶ De finskbördiga bröderna Magnus och Wilhelm von Wright skapade bildverket *Svenska Foglar* mellan 1828 och 1838, på uppdrag av greve Nils Bonde. Det är en samling på 178 litografier.
- ▶ Öjvind Fahlströms skapade 1962 ljudverket *Fåglar i Sverige*, baserat på Erik Rosenbergs klassiska fälthandbok i ornitologi och dennes försök att skapa onomatopoetiska transkriptioner av fåglarnas läten.